

Департамент
агропромислового розвитку
Львівської обласної
державної адміністрації

Громадська організація
«Львівська аграрна
палата»

Вісник Агр^Форум №22 (22) 2015

Електронний інформаційний бюлетень

*Проект “500 успішних сімейних
господарств на Львівщині”* стор.4

*Ефективні інструменти управління
аграрними підприємствами* стор.10

*Дружній візит делегації польських
бджолярів на Львівщину* стор.14

Популярно про децентралізацію стор.32

Енергозбереження – перспективна інвестиція стор.35

м. Львів, вул. Залізнична, 16, 2-й пов.,
тел.ф. +38 (032) 294-84-03, +38 (032) 239-26-26,
(067) 803-60-32, e-mail: lvivagri@gmail.com
Інтернет-сторінка видання: agrochamber.lviv.ua

<i>Ведення аграрного бізнесу в Україні: час глибоких перетворень.....</i>	<i>с.3</i>
<i>Проект “500 успішних сімейних господарств на Львівщині”.....</i>	<i>с.4</i>
<i>Стратегія розвитку аграрного сектору Перемишлянського району.....</i>	<i>с.5</i>
<i>Зміни правового регулювання безпеки продуктів харчування.....</i>	<i>с.6</i>
<i>Семінар з підготовки аудиторів Держветфітослужби на Львівщині.....</i>	<i>с.9</i>
<i>Ефективні інструменти управління аграрними підприємствами.....</i>	<i>с.10</i>
<i>Еволюція мислення, управління, економіки, держави. Україна і ми в динаміці.....</i>	<i>с.13</i>
<i>Дружній візит делегації польських бджолярів на Львівщину.....</i>	<i>с.14</i>
<i>Майстер-клас з вирощування картоплі.....</i>	<i>с.15</i>
<i>Для аграріїв Львівщини виділено понад 15 мільйонів гривень на компенсацію кредитів.....</i>	<i>с.16</i>
<i>На Львівщині проведено черговий земельний аукціон.....</i>	<i>с.17</i>
<i>Президент схвалив закони щодо децентралізації повноважень з державної реєстрації</i>	<i>с.18</i>
<i>Вдосконалено законодавство України в сфері насінництва.....</i>	<i>с.19</i>
<i>Запроваджено нові схеми держреєстрації нерухомого майна.....</i>	<i>с.20</i>
<i>Картопля – висновки сезону 2015 року.....</i>	<i>с.21</i>
<i>Основні елементи ефективної годівлі корів та молодняка ВРХ.....</i>	<i>с.24</i>
<i>Ще один крок в польсько-українській співпраці.....</i>	<i>с.30</i>
<i>Популярно про децентралізацію.....</i>	<i>с.32</i>
<i>Кабінет Міністрів рекомендує створити на Львівщині 88 територіальних громад.....</i>	<i>с.34</i>
<i>Енергозбереження – перспективна інвестиція.....</i>	<i>с.35</i>
<i>Виставки та конференції в Україні та закордоном.....</i>	<i>с.38</i>
<i>Моніторинг цін.....</i>	<i>с.39</i>

Перспективи ведення аграрного бізнесу: час глибоких перетворень

10 грудня у Києві з ініціативи Асоціації “Український клуб аграрного бізнесу” (УКАБ) проведено Міжнародну конференцію “Ведення аграрного бізнесу в Україні: час глибоких перетворень”.

У вступному слові на відкритті конференції президент УКАБ Алекс Ліссітса визначив конкурентні переваги (кваліфіковані трудові ресурси, низька орендна плата за землю, пільгове оподаткування і політична підтримка) та перешкоди розвитку аграрного бізнесу в Україні, зокрема невизначеність системи оподаткування в наступному році.

Перший заступник Держпродспоживслужби Володимир Лапа відзначив, що економіка України на даний час значною мірою залежить від експорту продукції аграрного сектору. Ініційована Мінагрополітики дерегуляція законодавства дозволила істотно спростити бізнес-процеси.

Екс-міністр сільського господарства Польщі Войцех Олійнічак зазначив, що Україні доцільно вчитися на досвіді інших країн. Позитивною рисою аграрної політики Польщі в 2004-2006 рр. стала потужна інформаційна політика для інформування агровиробників щодо всіх змін. Особлива увага зверталася також на підтримку молодих фермерів.

Учасники конференції також мали змогу ознайомитися із досвідом створення ефективного бізнесу в галузях козівництва і кролівництва та дізнатися про успішні бізнес проекти з вирощування олійного льону, промислових конопель та горіхів в різних регіонах України.

Учасники конференції – власники та топ-менеджери підприємств аграрного сектору, загалом позитивно оцінювали перспективи розвитку бізнесу в 2016 році за умови стабільності податкової політики.

Проект “500 успішних сімейних господарств на Львівщині”

На Львівщині наступного року почнуть вирощувати малину, інші ягоди та овочі в промислових масштабах. Про це 3 грудня повідомила під час відеочату на тему: «Формування малого сімейного фермерського господарства товарного типу на Львівщині» директор Департаменту агропромислового розвитку Львівської облдержадміністрації Наталія Хмиз.

Н. Хмиз наголосила, що загалом в області є понад 280 тисяч особистих селянських господарств. З них 500 запрошують взяти участь у проекті з вирощування овочів та ягід на замовлення провідних підприємств харчової та переробної промисловості регіону. На даний час заплановано почати реалізацію проекту в чотирьох районах Львівщини. В Кам'янка-Бузькому і Жовківському будуть орієнтуватися на вирощування овочів, а в Перемишлянському і Золочівському – ягоди. Інші райони з ініціативи районних та сільських голів також можуть прийняти участь у проекті. В обраних для реалізації проекту громадах будуть проводитися навчальні семінари з технологій вирощування овочів та ягід, а власникам господарств – надано якісний насіннєвий матеріал та саджанці, фінансову підтримку в розвитку бізнесу з обласного бюджету.

Сприяння у реалізації проекту також надають фахівці та експерти Львівської аграрної дорадчої служби, Львівської аграрної палати, МФБ “Добробут громад”, підприємство “Яблуневий дар” (м. Городок).

Джерело: Львівська аграрна палата

Детальнішу інформацію про проект та умови участі зацікавлені особи можуть одержати в Департаменті агропромислового розвитку Львівської облдержадміністрації, тел.: (032) 255-05-70, (096)780-37-27, e-mail: project.aprk@ukr.net (Іванна Леонідівна Василенка).

Стратегія розвитку аграрного сектору Перемишлянського району

13 грудня відбулася зустріч директора Департаменту АПР Львівської облдержадміністрації Наталії Хмиз та представників громадських організацій з жителями села Великі Глібовичі Перемишлянського району.

Наталія Хмиз докладно презентувала жителям села основні цілі реалізації проекту “500 успішних сімейних господарств”, який підтримується Мінагрополітики і запропонувала долучитися до його реалізації в Перемишлянському районі дану громаду.

Директор Львівської аграрної дорадчої служби Іван Паньків розповів присутнім про переваги створення кооперативів, сильні сторони і додаткові можливості для економічного розвитку села при долученні до даного проекту. Інформаційну та консультативну підтримку реалізації даного проекту надають і експерти Львівської аграрної палати.

Директор СОК “Агрофрут” Олег Йовчик розповів присутнім про переваги створення кооперативу в ягідництві, оскільки об’єднання, яке він очолює працює в іншому селі Перемишлянського району на площі 3 га, має стабільний ринок збуту свіжих ягід.

Представник МБФ “Добробут громад” Андрій Галяс розповів присутнім про успішний досвід діяльності ягідного кооперативу в Тернопільській області, продукція якого (малина і полуниця) постачаються компанії “Данон Україна”.

Зміни правового регулювання безпеки продуктів харчування

7 грудня у Львівському національному аграрному університеті відбувся науково-практичний семінар на тему: “Зміни правового регулювання безпеки продуктів харчування”.

Львівський національний аграрний університет успішно розвиває міжнародну співпрацю в науковій та академічній сфері. Так нещодавно у співпраці з проектом ЄС «*Improvement of Food Safety Control System in Ukraine*» кафедрою права та підприємництва було проведено науково-практичний семінар «Зміни правового регулювання безпечності харчових продуктів». Зазначений проект ЄС направлений на сприяння виробництву безпечних харчових продуктів в Україні, підвищення впевненості українських споживачів у безпечності української продукції та покращення можливостей для експорту української продукції на європейські та світові ринки. Тому основна мета семінару полягала в ознайомленні науковців і практиків із чинними та перспективними змінами у нормативному регулюванні безпечності продуктів харчування. Основним доповідачем семінару була Яна Добідовська, заступник керівника Проекту ЄС, старший експерт-радник з питань європейського законодавства.

Спробуємо разом із організатором семінару, д.е.н, професором, академіком АЕНУ Юрієм Губені, хоча б наближено, з виділенням жирним шрифтом основних рубрик, ознайомити читачів із очікуваними змінами правового регулювання.

Інституційна основа змін правового регулювання. Як відомо, наша країна підписала Угоду про асоціацію з Європейським Союзом (повна назва документу – Угода про асоціацію України з Європейським Союзом). Відповідно до ст. 64 цієї Угоди ми маємо наблизити, наскільки це можливо й доцільно, санітарні та фітосанітарні заходи (СФЗ) до законодавства ЄС. На виконання цього зобов’язання в Україні уже внесено низку змін у діючі закони (зокрема – в закони щодо харчових продуктів, ідентифікацію та реєстрацію тварин, безпечність харчових продуктів та захист споживачів) та розроблено низку проектів законів, зокрема про основні принципи безпечності і якості харчових продуктів, про відповідальність за їх порушення, про безпечність та гігієну кормів тощо. Менш публічною та рутинною є робота по розробці нових, адаптованих до європейських правил, систем контролю, показників,

нових, адаптованих до європейських правил, систем контролю, показників, способів подання споживчої інформації на етикетках та тарі. Паралельно відбувається реорганізація управлінських та контролюючих органів у сфері забезпечення безпечності харчових продуктів. Змінюються митні правила та порядок допуску імпортованих продуктів на територію України. Нам споживачам ця підготовча робота видається малозначимою, але лише якісна підготовка є основою якісних і результативних змін.

Зміни які чекають ринок харчових продуктів. Поступово нові правила і норми будуть впроваджуватись на ринку продовольчої продукції. Окремі з них уже діють з 20 вересня поточного року. Послідовність настання інших змін теж виписана, і основне правило полягає в тому, що послідовно усі оператори ринку (виробники, переробники, оптова і роздрібна торгівля, складування і логістика) перейдуть на нові норми забезпечення безпечності харчових продуктів. Турбота держави – саме безпечність продуктів. А ось якість – це вже питання споживчих смаків, конкуренції та кон'юнктури ринку. Значні секторні зміни чекають на ринок молока і молокопродуктів, ринок м'ясної продукції та процедури забою тварин. Вводиться суттєве правило 3-ох кроків: кожен оператор ринку має вести реєстрацію вхідних, вихідних продуктів. Скажімо, виробник зерна має мати записи про насіння, добрива, засоби захисту та реєструвати усі канал збуту продукції. А ось виробник хліба має вести реєстр (електронний чи письмовий) надходження борошна, дріжджів, води, солі, цукру та інших компонентів, та знати канали збуту усіх товарних партій. І так – по усіх видах харчової продукції.

Зовнішньоекономічна діяльність є особливим напрямком регулювання у забезпеченні безпечності. Усі основні контролю повертаються на прикордонні митні пости, причому розмитнення починається лише після отримання належних дозволів. Однак процедура отримання дозволів уніфікується і зводиться до певних стандартів. Проект Постанови КМУ передбачає новий порядок проведення державного контролю на кордоні, а усі дозволи видаватимуться за стандартизованими методиками. Ветеринарні сертифікати набудуть міжнародного формату.

Нова служба на сторожі безпечності харчових продуктів. Передбачається створення Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів (Держпродслужба), яка поєднає функції державної ветеринарної, санітарно-епідеміологічної служб та інспекції захисту прав споживачів та державної сільськогосподарської інспекції. І фактично чимало звичних нам служб в сфері контролю продуктів харчування припиняють діяльність, але лише після того, як Держпродслужба виявиться спроможною переключити на себе усі основні функції нагляду за безпечністю харчових продуктів.

Корми – це майбутні продукти харчування. Відповідно до нових змін вводиться чіткий контроль за кормами та їх використанням. Уся термінологія у кормовиробництві і кормозастосуванні приводиться до вимог ЄС відповідними Регламентами ЄС. В кормовиробництві вводиться система контролю НАССР. При цьому уся відповідальність за безпечність корму покладається на операторів ринку, а система контролю ґрунтується на критеріях ризиків та загроз. Вимога простежуваності – вже згадуваний нами «контроль 3-ох кроків», є обов'язковою для усіх операторів ринку. Тому державний контролер матиме змогу відстежувати увесь ланцюг формування кінцевого продовольства, і уже ніхто не зможе сказати «Придбав у дядька на базарі», тому що зобов'язаний записати у «кого і що купив», а при потребі, запитати й сертифікати чи інші супровідні документи. А відповідальність одна – економічні санкції, в т.ч. штрафи, причому не малі.

Система контролю безпечності харчових продуктів зазнає суттєвих змін. Перевірки знову стануть несподіваними, про них не треба попереджувати, але їх нормальна кількість не може перевищувати 4-ох. Пріоритет – безпека людини, середовища та розвитку суспільства. Тому чим більш ризиковане виробництво, а це визначається за бальною системою оцінювання, тим частіша ймовірність перевірки. Під час перевірки важливо не допускати конфлікту інтересів, в т. ч. – в інтересах третіх осіб. Якщо ж під час перевірки виявиться реальність загрози здоров'ю людей – результати мають оприлюднюватись.

НАССР – ця аббревіатура все частіше потраплятиме нам на очі у маркуванні продуктів харчування. НАССР – (англ. *Hazard Analysis and Critical Control Point*) – це система аналізу ризиків, небезпечних чинників і контролю критичних пунктів. Система НАССР сформувалась у військово-космічному відомстві США для забезпечення безпечності харчування астронавтів. Система передбачала тісний контроль у всіх вузлових пунктах виробництва продуктів. Зараз це «цивільна» науково обґрунтована система, що дозволяє гарантувати виробництво безпечної продукції шляхом ідентифікації й контролю небезпечних чинників. Вона базується на 7 ключових принципах, які в свою чергу перемістились у відомі міжнародні стандарти як ISO 22000, IFS, FSCC.

Учасники семінару, серед яких були присутні виробники, науковці, представники галузевих громадських організацій жваво обговорювали почуту інформацію і задавали експерту Проекту ЄС Яні Добідовській практичні питання стосовно адаптації виробництва до нових вимог.

Джерело: Львівська аграрна палата; Львівський національний аграрний університет.

Семінар з підготовки аудиторів Держветфітослужби на Львівщині

8-11 грудня у Львові проведено третій завершальний семінар з підготовки аудиторів процедур, заснованих на принципах НАССР в рамках Проекту ЄС “Вдосконалення системи контролю безпечності харчових продуктів в Україні” для Держветфітослужби.

Експерти проекту ЄС Яна Добідовська і Юрій Оглашений ознайомили учасників семінару з інформацією стосовно запровадження нового законодавства в галузі безпечності харчових продуктів в Україні і часовими рамками його гармонізації з вимогами співтовариства, гігієнічними вимогами до молока в ЄС, підходами до категоризації підприємств за ступенем ризику та практичними аспектами заповнення документації та складання звіту майбутніми аудиторами. Важлива увага на семінарі приділялася також особливостям роботи з малими та середніми виробниками харчових продуктів, для яких мають діяти спрощені, але не менш ефективні підходи аудиту.

Учасниками чотириденного семінару були фахівці головних управлінь ветеринарної медицини з Львівської, Волинської, Закарпатської та Рівненської областей.

Після завершення циклу семінарів, згідно умов проекту ЄС, в 2016 році всі учасники матимуть змогу, склавши кваліфікаційний іспит, одержати сертифікат міжнародного зразка, що підтверджує їх фаховість як аудиторів процедур, заснованих на принципах НАССР.

Джерело: Львівська аграрна палата

Ефективні інструменти управління аграрними підприємствами

4 листопада у Львівському національному аграрному університеті проведено круглий стіл на тему: “Ефективні інструменти управління аграрними підприємствами”.

Із вступним словом до учасників круглого столу звернувся декан економічного факультету університету Ярослав Янишин, який детально проаналізував сучасний стан і тенденції розвитку аграрного сектору Львівщини.

Директор компанії “Даталаб Україна” Христина Кузнєцова представила присутнім систему управління підприємством PANTHEON Farming, яка ідеально підходить для планування і контролю виробництва в рослинництві, тваринництві і садівництві. PANTHEON Farming дозволяє відслідковувати якість продукції від насіння до реалізації в торговій мережі кінцевого продовольчого товару, що важливо для простежуваності продукту в ланцюзі харчової безпеки. Програма також автоматизує ведення комплексної документації та звітності і має інші додаткові функціональні призначення.

В межах проведення заходу було висловлено багато цікавих і аргументованих точок зору професорами ЛНАУ Ярославом Янишином і Юрієм Губені, представником компанії “ЛВ-Лімітед” Дмитром Морозом, директором Львівської аграрної дорадчої служби Іваном Паньківим і іншими присутніми, що дозволять підвищити ефективність управління агробізнесом за рахунок впровадження досягнень сучасних інформаційних технологій і прикладних програмних продуктів.

Присутні на круглому столі представники інших підприємств аграрного сектору Львівщини, консультативних центрів і органів влади відзначили необхідність поглиблення співпраці для створення власних програмних продуктів для потреб виробників на базі вищих навчальних закладів аграрного профілю області. Ці рішення особливо необхідні середнім та малим фермерським господарствам. Саме остання група виробників домінує в країнах ЄС і успішно підвищує ефективність виробництва за рахунок автоматизації процесів опрацювання великих масивів інформації для прийняття виважених управлінських рішень.

Власне баченням перспектив впровадження сучасних управлінських рішень в практику аграрного виробництва нашому виданню представили учасники круглого столу.

ЕКСПЕРТНА ДУМКА

Ярослав Янишин, кандидат економічних наук,
в. о. професора, декан економічного
факультету ЛНАУ.

- **Я.Я.:** Інформаційні технології – це майбутнє усіх сфер економіки. Ці сучасні інструменти управління не оминуть і сільське господарство. Зрештою, усі великі аграрні підприємства уже активно використовують ІТ у своїй повсякденній діяльності.

Ми запросили на наш “круглий стіл” широке коло науковців і практиків, однак головним доповідачем є директор фірми ДатаЛаб Україна – вітчизняної філії словенської компанії. Ця фірма відома своїми розробками у сфері комп’ютеризації та інформатизації аграрного виробництва. Ми продовжимо співпрацю із ними в двох ключових напрямках: а) навчання студентів практичному використанню прикладних програм; б) поширенню інформації про сучасні методи комп’ютеризації управління серед сільськогосподарських виробників.

Юрій Губені, доктор економічних наук,
професор, академік УАЕН, завідувач кафедри
права та підприємництва ЛНАУ.

- **Ю.Г.:** Сфера наукових досліджень науковців економічного факультету є доволі широка. Вивчаючи досвід аграрної реформи в Чехії, узагальнюючи напрацювання у перенесенні технологій у агробізнес ми чудово розуміли незворотність впровадження ІТ. Чудову нагоду розширити контакти у цій царині дав словенсько-український ІТ форум у Львові.

На запрошення організаторів, а серед них Посол Словенії в Україні Наташа Прах та радник Посольства Тарас Притула, невелика група вчених активно долучилась до діалогу з словенськими ІТ фірмами. Звідти й зародилась співпраця з ДатаЛаб Україна. У співпраці з Христиною Кузнєцовою ми готові реалізувати низку заходів академічного та прикладного характеру. Міжнародна співпраця нашого факультету розширюється, охоплюючи нові напрямки.

ЕКСПЕРТНА ДУМКА

Дмитро Мороз, кандидат економічних наук, менеджер із зв'язків з громадськістю та навчальними закладами ТзОВ «Агро-ЛВ «Лімітед»

- **Д.М.:** Ще з далекого 1974 року пам'ятаю свої спроби не лише розробити але впровадити у практику економіко-математичні оптимізаційні моделі. Звичайно, технічний рівень та наявна програмна база тоді не давала таких можливостей які існують зараз. А уявити собі які технології “стукають нам у двері” було навіть важко.

Компанія, у якій працюю, активно впроваджує ІТ розробки в усі сфери виробництва. Зараз сучасний оприскувач не зможе працювати без прив'язки до комп'ютера та інформації про поле. Прості задачі оптимізації технологій та складніші – в сфері логістики чи фінансів, щоденно вирішують наші фахівці. Ми уважно придивляємось до розробок компанії ДатаЛаб Україна, і вже зараз окремі з них нас напевно зацікавлять. Але головне у цих кроках економічного факультету дещо інше – ми вчимо спеціалістів майбутнього, і добре, що вони вже зараз мають змогу знайомитись із найкращими розробками. Усі виробники вітають такі зусилля економічного факультету ЛНАУ.

Христина Кузнецова, директор компанії “ДатаЛаб Агро Україна”

- **Х.К.:** Система PANTHEON Farming пропонує повне бізнес-рішення для управління процесами і ресурсами на агропідприємстві. PANTHEON Farming складається з чотирьох основних модулів – рослинництво, тваринництво, садівництво і виноробство-виноградарство та дозволяє зчитувати, зберігати і обробляти дані агро-екологічних показників і фінансів в єдиному інформаційному просторі. Із найпопулярніших функцій серед користувачів можна виділити наступні – електронний реєстр тварин, де дані про тварину можливо зчитувати і редагувати безпосередньо у корівнику за допомогою мобільного телефону, оптимізатор врожаю - який підказує доречність використання мінеральних добрив та витрати на них, моніторинг шкідників через електронні пастки – статистика шкідників надходить щоденно на офісний ПК або мобільний телефон у вигляді зображення. Програма формує ключову звітність, що знімає з фермера бюрократичне навантаження та необхідність заповнювати звіти вручну.

Еволюція мислення, управління, економіки, держави. Україна і ми в динаміці

4 грудня 2015 року в Українському Католицькому Університеті проходила відкрита зустріч з відомим українським діячем, підприємцем та співзасновником Громадянської Платформи “Нова Країна” Валерієм Пекарем.

Валерій Пекар представив «інтегральну динаміку» – теорію еволюції людського мислення, організацій і великих соціальних систем. Слухачам було цікаво розглядати людей та діяльність виходячи з їх цілей, мети. Мета буває добра (правда, справедливість, свобода) і зла (гроші, влада, сила) – що людина обере, туди і йде. Також цікавило, що сьогодні відбувається в країні і в світі? Куди все рухається? Що мені робити в зв’язку з цим?

Валерій Пекар стверджує, що сучасна українська економічна система, за своєю суттю, є середньовічною, олігархічною моделлю. За його словами, капіталізм – це рента капіталу, відкрита система з необмеженими можливостями, а в нашій системі, капітал – це рента статусу. «Олігархи набули свого статусу не через статки, а навпаки – через свій статус вони набули фантастичних статків», – каже економіст.

Та найстрашніше, на думку Валерія Пекаря це те, що більшість українців живе середньовічним, патерналістським мисленням. За даними соціологічних опитувань, більше ніж 55% громадян хочуть сильної руки і очікують підтримки від держави. «Патерналістське, воно ж фундаменталістське мислення, чітко відрізняється від сучасного раціоналістичного: люди прагнуть не самореалізації, а безпеки; не розвитку, а спокою; не можливостей, а справедливості; не багатства, а добробуту – “щоб було, як в усіх; не кар’єри, а роботи», – каже економіст.

Щоб вийти країні з цієї епохи середньовіччя необхідні радикальні реформи: нові проекти, команди, комунікація влади з громадськістю.

Джерело: Департамент агропромислового розвитку Львівської ОДА

Дружній візит делегації польських бджолярів на Львівщину

10-13 грудня на Львівщині з дружнім візитом перебувала делегація польських бджолярів на чолі із Президентом спілки пасічників Польщі Тадеушем Сабатом.

Члени польської делегації ознайомились з особливостями розвитку бджільництва на Львівщині. Голова спілки пасічників Львівщини Микола Грибок розповів польським колегам про стан та тенденції розвитку бджільництва в регіоні і ознайомив з діяльністю науково-освітніх установ області.

На кафедрі ботаніки Львівського національного університету імені Івана Франка гості з Польщі детально ознайомилися з історією праць відомого бджоляра Теофіла Цісельського (1846–1916 рр.), який тривалий час працював на цій кафедрі і виявляв глибоку зацікавленість проблемами бджільництва.

Відбулася також зустріч членів польської делегації з керівництвом Львівської облдержадміністрації. Бджолярі з Польщі та України запропонували ряд перспективних проектів для поглиблення транскордонної співпраці. Їх реалізація дозволить не лише економічно інтегрувати галузь бджільництва України в економічну систему ЄС, але і поглибити культурно-освітню співпрацю.

Важлива увага в межах візиту приділялася і технологічним аспектам ведення бджільництва на Львівщині та обміну досвідом. Польські колеги ознайомилися з роботою пасічників у с. Раковець (Пустомитівський район) та м. Винники

За результатами візиту польських колег Голова спілки пасічників Львівщини Микола Грибок висловив впевненість у подальшому поглибленні двосторонніх відносин і анонсував проведення у Львові в 2016 році Другої українсько-польської наукової конференції бджолярів.

Майстер-клас з вирощування картоплі

17 грудня на базі ринку сільськогосподарської продукції “Шувар” проведено майстер-клас з вирощування картоплі для виробників Львівщини від компанії “Агріко Україна”.

Учасники семінару одержали актуальну інформацію про сучасні технологічні рішення при вирощуванні картоплі та ознайомилися із новими сортами картоплі, які представляє на ринку компанія “Агріко-Україна”. Різні сорти картоплі “Агріко Україна” почала реалізувати з 2008 року, а серед їх різноманіття найбільш поширеними є сорти Роко, Пікасо, Рів’єра, які імпортувалися з-за кордону. З 2013 року розмноження картоплі першої репродукції компанія почала здійснювати на господарствах в Київській та Чернігівській областях. Останній Всеукраїнський День поля “Картопляна майстерня-2015” проведений компанією, зібрав багато учасників із всієї України. Варто також зазначити, що материнська компанія “Агріко” (Нідерланди) є кооперативом, який засновано ще в 1973 році фермерами-виробниками картоплі з метою забезпечення себе якісними селекційними сортами бульби. На даний час експорт насіннєвої картоплі “Агріко” здійснюється у 80 країн світу.

Учасники майстер-класу ознайомилися із потенціалом нових сортів картоплі Аризона і Еволюшен від “Агріко Україна” та особливостями технологій вирощування та захисту рослин в сучасному картоплярстві з урахуванням змін погодних умов.

Джерело: Львівська аграрна палата

Близько 300 підприємств харчової і переробної промисловості вже впровадили і відчули переваги НАССР, - Владислава Рутицька

«Близько 300 підприємств харчової і переробної промисловості вже впровадили і відчули переваги системи аналізу небезпечних факторів і контролю у критичних точках (НАССР). І ще 80 працюють над розробкою даної системи. Це близько 20 % від загальної кількості підприємств харчової промисловості, але враховуючи сучасні вимоги законодавства вже протягом наступних чотирьох років всі 100 % підприємств зобов'язані будуть мати впроваджену систему НАССР», – зазначила заступник Міністра аграрної політики та продовольства України Владислава Рутицька.

В зв'язку з цим Мінагрополітики України вже розпочало і планує в наступному році організувати в кожній області проведення навчання з практичних аспектів впровадження системи НАССР, – підкреслила В. Рутицька під час робочої поїздки з представниками Міністерства сільського господарства США.

Джерело: Прес-служба Мінагрополітики

Для аграріїв Львівщини виділено понад 15 мільйонів гривень на здешевлення кредитів

Львівській області з державного бюджету виділено 15,3 мільйонів гривень. Ці кошти отримають 13 сільськогосподарських підприємств на часткову компенсацію вартості кредитів, залучених у банківських установах на виробництво сільськогосподарської продукції. Про це розповіла директор департаменту агропромислового розвитку Львівської обласної державної адміністрації Наталія Хмиз.

“Наданий фінансовий ресурс дав змогу здешевити кредити, сума яких становила 331,8 мільйонів”, – зазначила Н. Хмиз.

За її словами, попереднім розподілом Міністерство аграрної політики та продовольства України виділило для Львівської області 6,5 млн грн. Однак внаслідок перерозподілу коштів, які не використані іншими регіонами, область отримає ще 8,8 мільйонів гривень додаткових бюджетних асигнувань.

Джерело: Департамент агропромислового розвитку Львівської обласної державної адміністрації

На Львівщині проведено черговий земельний аукціон

10 грудня у Львові відбувся черговий земельний аукціон. На цьому аукціоні, організованому працівниками Держгеокадастру Львівщини, продали права оренди восьми земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної власності (за межами населених пунктів) у Сокальському та Буському районах.

Загальна площа земельних ділянок переданих в оренду – 356,5 гектара. В результаті конкуренції між інвесторами розмір річної орендної плати збільшився з 0,3 до 1,4 млн грн. Найбільше зросла вартість оренди земельної ділянки площею 109 га, розташованої на території Княжівської сільської ради Сокальського району Львівщини. Під час аукціону ставка річної оренди зросла у 11 разів – з 45 до 508 тис. грн. На сьогодні це найдорожчий продаж права оренди на Львівщині, адже покупець сплатуватиме 46% від нормативної оцінки до місцевого бюджету щорічно.

З початку року це 19 земельний аукціон, організований фахівцями Держгеокадастру Львівщини. Всього на земельних аукціонах продано право оренди 129 земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної власності (за межами населених пунктів), загальною площею – 3 тис.га, вартістю – 6,3 млн.грн. (стартовий розмір орендної плати становив – 2,5 млн.грн.)

Джерело: www.zem-lviv.gov.ua

Перша національна аграрна конференція «Мільйон із гектара»

19-20 лютого 2016 року у Львові відбудеться Перша національна аграрна конференція «Мільйон із гектара». Дводенна програма конференції дозволяє одержати повну картину абсолютно всіх новітніх сфер і ніш аграрного сектору країни, оцінити можливості впровадження нового виробництва та диверсифікованості виробничих потужностей на малій площі з мінімальними витратами, максимальною віддачею та високою маржинальністю. Детальніша інформація про умови участі у конференції на інтернет-сторінці організаторів.

Місце проведення: м. Львів, СК “Арена-Львів”, вул. Стрийська, 199.

Джерело: www.fruit-inform.com

Президент схвалив закони щодо децентралізації повноважень з державної реєстрації

Президент України підписав закони щодо децентралізації повноважень з державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, а також речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень.

Глава держави затвердив Закон України № 835-VIII «Про внесення змін до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» та деяких інших законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень з державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань», який ухвалила Верховна Рада 26 листопада. Документом передбачено передачу органам місцевого самоврядування, місцевим держадміністраціям, нотаріусам та акредитованим суб'єктам повноважень з надання адміністративних послуг у сфері державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців (за органами юстиції залишається державна реєстрація громадських формувань). Внесені зміни до низки законодавчих актів України спрямовано на реформування системи надання адміністративних послуг у вказаних сферах державної реєстрації і забезпечення її відкритості та прозорості, оперативності та своєчасності, раціональної мінімізації кількості документів та процедурних дій, оптимізацію витрат державних коштів.

Для забезпечення оптимального функціонування системи визначено розподіл адміністративного збору за державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців так: 40% надходжень такого збору спрямовують до Державного бюджету України, 60% надходжень залишається в суб'єктів державної реєстрації.

Також Президент підписав Закон України №834-VIII «Про внесення змін до Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» та деяких інших законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень з державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень». Документ спрямовано на спрощення вказаної процедури та врегулювання процедурних питань, пов'язаних з передачею повноважень органам місцевого самоврядування.

Джерело: www.vgolos.com.ua

Вдосконалено законодавство України в сфері насінництва

8 грудня Верховна Рада України ухвалила Закон “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо приведення законодавства у сфері насінництва та розсадництва у відповідність з європейськими та міжнародними нормами і стандартами”.

Законодавчим актом вдосконалено визначення окремих термінів з питань насінництва; повноваження органів виконавчої влади у даній сфері суспільних відносин; підстави набуття права на виробництво та використання насіння і садивного матеріалу; вимоги щодо введення в обіг насіння і садивного матеріалу та порядку проведення їх сертифікації.

Законом також уточнено окремі законодавчі приписи з використання “невизнаного” насіння та садивного матеріалу, порядок здійснення контролю у даній сфері та притягнення осіб, винних у порушенні відповідного законодавства, до юридичної відповідальності тощо. Відповідний законопроект зареєстровано за №1460-1.

Джерело: www.rada.gov.ua

Введено добровільність сертифікації харчової продукції в державній системі

Верховна Рада України 8 грудня ухвалила Закон «Про внесення змін до Декрету Кабінету Міністрів України «Про стандартизацію і сертифікацію». Законом внесено до Декрету Кабінету Міністрів України «Про стандартизацію і сертифікацію» зміни, якими уточнюється сфера його дії, а також встановлюється, що сертифікація харчової продукції, послуг і систем управління в державній системі сертифікації є добровільною. Прийняття закону спрощує доступ вітчизняної продукції на ринки СНД та світові; реалізує право виробника та споживача на отримання достовірної інформації про харчовий продукт; підвищує конкурентоспроможність української продукції.

Відповідний законопроект зареєстровано за № 3168.

Джерело: www.rada.gov.ua

Запроваджено нові схеми держреєстрації нерухомого майна

З 1 грудня будь-який мешканець Львівської області може здати пакет документів на реєстрацію нерухомого майна до приватного або державного нотаріуса, в Центр надання адміністративних послуг (ЦНАП) або до державного реєстратора, незалежно від місця своєї прописки. Проте, вищезгадані особи тільки приймають документи. А ось рішення приймають тепер не вони, а працівники новоствореного відділу державної реєстрації речових прав на нерухоме майно головного територіального управління юстиції у Львівській області.

Про це 2 грудня під час прес-конференції «Шокова терапія в роботі органів юстиції. Ліквідація корупційних схем у державній реєстрації», повідомив начальник головного територіального управління юстиції у Львівській області Ярослав Жукровський.

За його словами, зараз у Львівській області відбувається експеримент з втілення проекту екстериторіальності.

Як це має працювати, пояснила заступник начальника головного територіального управління юстиції у Львівській області з питань державної реєстрації Оксана Куманська-Нор.

За її словами, до 1 грудня усі рішення приймали ті державні реєстратори, які приймали документи. Вони користувалися цим і створювали певні «тіньові» схеми.

Тепер же працівники новоствореного відділу реєстрації, який приймає рішення, працюють виключно зі сканами документів, які до них надходять від тих, хто приймає папери. Якщо пакет документів повний, то рішення приймають на користь громадянина майже відразу, – каже О. Куманська-Нор.

За словами в.о. начальника новоствореного відділу державної реєстрації речових прав на нерухоме майно головного територіального управління юстиції у Львівській області Ольги Шайноги, першого дня надійшло 250 заяв.

– Дуже прошу всіх, хто подає заяви, детально вивчати супровідні документи до заяв, оскільки ми приймаємо рішення за сканом копій і змінити його на прохання різних людей не можемо, – зазначила О.Шайнога.

Джерело: www.lvivnews.info

Картопля – висновки сезону 2015 року

*Василь Болахівський, головний агроном по картоплі,
ТОВ “Агропарк Юкей”*

В березні цього року мною була написана стаття «Картопля – акценти сезону 2015 року», в якій були висвітлені основні моменти технології вирощування цієї культури для одержання врожаю товарних бульб 30-40 т/га.

Закінчився нелегкий сезон, тому хотілося б зробити певні висновки.

Аналіз погодних умов року.

Тепла зима і рання затяжна весна дозволили почати ранню посадку картоплі. Прохолодні умови пригальмували швидкість появи сходів картоплі. А запасів вологи в метровому шарі ґрунту було менше від середньорічних норм. Травень і червень з понаднормовою кількістю опадів дозволив в подальшому добре розвиватись рослинам картоплі. Цієї вологи вистачило для наростання високого врожаю ранніх і середньоранніх сортів. З середини липня і до середини вересня опадів практично не було. При високих температурах і сухому ґрунті наростання врожаю в середніх сортів в цей період було незначним. В підсумку в нашому господарстві одержано найменший врожай картоплі за останні три роки (врожайність на 10-15% менша проти минулого року). Хоча рівень врожайності 37-45 т/га є непоганим. Аналогічна ситуація була в господарствах Львівської області.

Більш жорсткі погодні умови для картоплі цього року були в центральних, східних і південних регіонах України. Там посуха настала в травні і тривала до кінця серпня. В результаті сталось різке падіння врожайності картоплі та овочів. Тільки в господарствах, де вирощують картоплю і овочі на зрошенні, можна було забезпечити середній врожай цих культур.

Інформація про ринок картоплі в Україні.

Ця аномально суха погода стала головною причиною цьогорічного зростання ціни на картоплю та овочі борщового набору. Другою причиною зменшення врожаю картоплі та овочів було зменшення площ посадок, об'ємів використання добрив та засобів захисту із-за їх подорожчання після відомого падіння курсу гривні.

Проте, навіть при цьогорічному зниженні врожаю, ринок картоплі в Україні залишається дуже насиченим і конкурентним. В зв'язку із зниженням продажів на сході України та в Криму попит на картоплю є зважений, без ажіотажу.

Зважаючи на значну кількість виробників картоплі великого, середнього та дрібного масштабу в усіх зонах України, добре продає той виробник, який має якісний продукт.

Тому виробнику варто взяти за мету – результат буде тоді, коли є достатньо високий врожай і хороша якість картоплі.

Вибір сорту – це перше в технології.

Це правило тільки підтвердилось в сезоні 2015 року. Високу врожайність і відповідну якість картоплі забезпечить при належних умовах догляду в першу чергу сорт. В зв'язку з посушливими умовами другої половини літа середньостиглі сорти з довшим періодом наростання бульб були менш врожайні, ніж ранньостиглі і середньоранні.

Нами було посаджено демоділянки для вивчення продуктивності 40 сортів іноземної селекції. За даними пробних копок найбільшу врожайність 60-70 т/га показали ранні сорти Імпала, Лаперла, Каррера та середні сорти Королева Анна, Таїсія, Бельмонда, Пікассо, Люся. Врожайність 50-60 т/га показали сорти Мелоді, Роко, Беларосса, Тайфун, Арізона, Ред Леді, Гала.

Вплив строку посадки та ґрунтів.

Цікавим був ще вплив часу посадки картоплі на врожайність.

Сорти на демоділянки надходили в різний термін, тому були висаджені відповідно 24 квітня та 15 травня. При аналізі середня врожайність сортів першого терміну посадки була 60т/га, другого – 40 т/га.

Цьогорічні результати ще раз підтверджують, що картоплю слід починати садити тоді, коли ґрунт вже можна обробляти, він не налипає, а розсипається при обробітці, не утворює груд. Практично якщо можна сіяти ярі зернові, можна садити картоплю.

Крім того, результати цього року показують, що під картоплю найкраще готувати середні і важкі глинисті ґрунти, які добре утримують вологу протягом сезону вегетації картоплі. Якщо ж ґрунти піщані, найкраще на них садити ранні сорти, які до середини липня формують основний врожай, тому що в другій половині літа такі ґрунти часто пересихають.

Важливість удобрення картоплі.

Аналіз внесення мінеральних добрив показує, що найефективнішим в посушливих умовах є основне внесення під культивуацію перед посадкою бульб. Підживлення в міжряддя дає менший результат.

Добрива є обов'язкові!!! Якщо нема добрив, нема високого товарного врожаю навіть в посушливих умовах. Сучасні сорти, про які вище говорилося, здатні забезпечити врожай від 30 до 60 тонн на 1 га картоплі. Без живлення це неможливо вирішити. На такий врожай картоплі треба вносити в ґрунт в діючій речовині Азоту – 100-150 кг, Фосфору – 80-100 кг, Калію – 150-200 кг. Ніякий найкращий чорнозем без добрив не забезпечить рослини цими елементами. В Європі в першу чергу завдяки добривам одержують врожай картоплі 50-70 т/га. Це аксіома. І незважаючи на шалену дорожнечу цього року добрива повинні бути внесені, бо без них просто не буде значного товарного врожаю бульб.

При спілкуванні з голландськими фермерами в цьогорічній поїздці мною одержана цікава інформація. В умовах достатньої кількості опадів для одержання врожаю столової картоплі 60-80 т/га під високоінтенсивні сорти вони вносять азоту – 180-200 кг/га діючої речовини, фосфору – 100-120 кг/га, калію – 280-300 кг/га.

Використання засобів захисту від бур'янів, шкідників, хворіб.

Першим правилом для якості бульб я б назвав протруювання при посадці препаратами від дротяника, колорадського жука (Престиж, Селест Топ, Еместо Квантум та їх генерики). Це дозволяє сильно зменшити поразення бульб шкідниками, що є пріоритетним при продажі.

Друге правило – обов'язковий захист від фітофтори залежно від ризику погодніх умов. Обробітки фунгіцидами проводять в червні-липні місяці, коли бульби найбільше нарастають. За одну добу на добре розвинених посадках картоплі приріст бульб становить 5-10 ц/га. Одне обприскування фунгіцидом захищає від хвороби 7-10 діб (орієнтовна вартість препарату 1000-1500 грн/га). Порівняйте вартість приросту 5 т бульб і вартість обприскування і зробіть висновок. Навіть якщо при необхідності вам треба 3-4 рази обприскати картоплю, але в результаті ви одержите врожай 30 т/га, то вартість фунгіцидів буде менше 10 процентів вартості врожаю. При цьому картопля буде крупною і товарною.

Цього сезону в умовах Львівської області фітофтороз був небезпечним в червні, коли було достатньо опадів. В липні-серпні із-за посухи загрози фітофторозу не спостерігалось.

В даній статті зроблені окремі висновки сезону вирощування картоплі в 2015 році. Звичайно це тільки принципові напрямки, моменти. А в технологіях все вирішують деталі, в них криється успіх. Буду готовий відповісти на конкретні питання, враховуючи власний десятирічний досвід вирощування картоплі.

Основні елементи ефективної годівлі корів та молодняка великої рогатої худоби

Андрій Доманський, кандидат сільськогосподарських наук, доцент, голова ГО "Товариство "Сільський господар"

Продовження статті. Початок матеріалу у "Віснику Агрофорум" № 21 (21) 2015 р.

Силосовані корми

В стійловий період силосовані корми займають основну частку за поживністю в раціонах годівлі корів і молодняка. Силосування дає змогу:

1) Використати на корм культури, які дають високий вихід поживних речовин з одиниці площі, наприклад, кукурудзу.

2) Силосування мало залежить від погодних умов, є високий ступінь механізації роботи.

3) На силос можна використати залишки (відходи) від основної продукції, наприклад, гичку буряків, полову.

4) Засилосований корм може довго, без втрат зберігатися і бути добрим страховим перехідним видом корму.

Силос являється вищої якості якщо в ньому нагромаджується у процесі бродіння 65 – 70% молочної і 30 – 35% оцтової кислот, а рН (кислотність) – 4,0 – 4,2.

Умови заготівлі доброякісного силосу

1. В залежності від виду рослин, наявність в них цукрів (цукрового мінімуму – кількості цукрів, щоб забезпечувати утворення рН = 4,2) та буферних систем (білків, основ і ін.) розрізняють рослини:

а) що легко силосуються – злакові культури, кукурудза, сорго, однорічні трави і їх суміші із бобовими, коренеплоди і їхня гичка, бульбоплоди;

б) важко силосуються – більшість бобових культур в чистому вигляді. Тому їх доцільно силосувати в суміші із злаковими або використовувати хімічні консерванти.

в) не силосуються – люцерна, бадилля баштанних культур, картоплі (у зв'язку з обробкою картоплі засобами захисту від колорадських жуків, фітофтори – краще не використовувати в корм).

2. Дотримання технології заготівлі, яка сприяє максимальному утворенню молочної кислоти, в меншій мірі оцтової, і не повинно бути масляної.

Технологічні вимоги при заготівлі силосу

Технологічним завданням є необхідність створення оптимальних умов для молочнокислого бродіння шляхом:

1. Вологість сировини повинна бути в межах 65 – 75%. Основною силосною культурою у більшості районів України є кукурудза, яку доцільно силосувати у фазі молочно – воскової і воскової стиглості. Злакові трави – в період колосіння, бобові – в період бутонізації, коренеплоди і баштанні – при повній стиглості соняшник – на початку цвітіння, горох і вико – вівсяні суміші – у фазі воскової стиглості зерна у перших двох нижніх ярусах

2. Забезпечити температурний режим у силосній масі в межах 37 – 38 °С, оскільки при температурі вище 42°С молочнокислі бактерії гинуть.

3. Для витіснення повітря із маси, її потрібно подрібнювати до найменших розмірів (2 – 3 см), трамбувати і скоротити термін закладання до мінімуму (2 – 4 дні).

4. Після закінчення силосування силосна споруда або наземна маса силосу накривається плівкою із тягарями (шинами тощо).

5. Період «дозрівання» силосу становить біля 3-х тижнів. Після чого його можна згодовувати худобі.

Таблиця 1

Стандарт та якість силосу

Показники	Клас		
1. Запах	Приємний, фруктовий, квашених яблук		Запах меду, свіжоспеченого хліба
2. Суха речовина, %	25	23	21
3. Каротин, мг/кг	15	12	10
4. рН	3.9 – 4,3	3,9 – 4,3	3,9 – 4,3

Складено на основі даних: Доманський А.Я. Основи менеджменту у молочному скотарстві: Практичний посібник / А.Я. Доманський. - Львів, 2015. - 70 с.

Для зменшення втрат поживних речовин під час силосування застосовують **консерванти**: мурашина кислота – 2,5 кг/т, пропіонова і оцтова – 4 – 5 кг, концентрат низькомолекулярних кислот (КНМК) – 2 – 4 кг. Із сухих препаратів використовують піросульфат натрію в дозі 3 -5 кг/т, нітрат натрію – 1 кг/т.

Причиною їх малого використання на практиці є висока ціна препаратів і трудність рівномірного внесення.

Заготівля силосу та сінажу може здійснюватися в траншеях, в плівкові рукави та в плівкові мішки. Заготівля в рукави і мішки полегшує зручність використання корму.

Сінаж, його цінність та вимоги при заготівлі

1. Консервуючою основою при заготівлі сінажу є органічні кислоти (молочна і частково оцтова) та фізіологічна сухість силосної маси. Завдяки прив'ялюванню трав до 50-55% вологи менше витрачається поживних речовин у процесі консервації.

2. За смаковими і поживними цінностями, впливом на перебіг обмінних процесів в організмі, сінаж є ближче до хорошого сіна, сприяє підтриманню кислотнo-лужної рівноваги, що дуже важливо для сухостійних корів, а також високопродуктивних корів. Його поживність становить 0,3 – 0,35 к. од., що в 1,5 рази вище, ніж в силосі.

3. Технологія заготівлі сінажу є подібною до заготівлі силосу лише з тією різницею, що після скошування траву прив'ялюють до вологості 50-55%.

4. Сінажування дає можливість краще використати бобові трави, практично не втрачаючи їх найбільш цінної частини – листочків.

5. Щоб сінаж не «вспучувався», не «горів» на прив'ялену сінажну масу зверху накласти шар свіжої трави товщиною 0,5-0,6 м і добре його втрамбувати та накрити плівкою тягарями.

Таблиця 2

Стандарт для сінажу

Показники	Клас		
Запах	Ароматний фруктовий		Запах меду, свіжоспеченого хліба
Колір	сірувато-зелений, жовто-зелений, для конюшини – світло-коричневий		сірувато-зелений, для конюшини, світло-коричневий, світло-бурий
Суша речовина, %	40 -55	40 -55	40 -55
Сирий протеїн, %	7	7	5
Сира клітковина, %	15	16	18
Каротин, мг/кг	28	20	15

Складено на основі даних: Доманський А.Я. Основи менеджменту у молочному скотарстві: Практичний посібник / А.Я. Доманський. - Львів, 2015. - 70 с.

Зерносінаж, його цінність і умови заготівлі

Різновидом сінажу є зерносінаж. Його доцільність і перевага полягає у високій енергетичній цінності (0,55 – 0,62 к.од./кг). Зерносінаж є комбінованим кормом, сумішшю грубого корму (стебла) і зерна воскової стиглості, яке є високо перетравлюваним.

Найбільша проблема особистих селянських господарств є відсутність зернозбиральної техніки. Зерно, вирощене і зібране в цих господарствах, як правило, є фуражним і в значній мірі для забезпечення високої продуктивності згодовується худобі, а зерносінаж вирішує проблему роздільного збирання і згодовування корму.

Умови заготівлі зерносінажу. В районах, де не висівається кукурудза для заготівлі силосу зерносінаж є одним із важливих резервів грубого корму. Сировиною для заготівлі зерносінажу є ярі зернові культури (овес, ячмінь) в суміші із зернобобовими (вика, горох і ін.), які скошуються у фазі воскової стиглості зерна і сінажуються як при заготівлі звичайного сінажу.

В зв'язку з тим, що в стеблі і зерні рослин є менше вологи і силосна маса має більшу порівняно із сінажем властивість «вспучуватися» і «горіти» від доступу кисню зерносінаж вимагає сильнішого трамбування і, основне, більшого (до 1 м) покривного шару утрамбованої свіжої маси трави чи іншої культури.

Коренеплоди і баштанні корми

До коренеплодів, які використовуються в годівлі худоби відносять кормові і цукрові буряки, моркву, брукву, турнепс; до бульбоплодів – картоплю і топінамбур (земляну грушу). Кормові баштанні культури (гарбузи, кабачки) більше поширені на Півдні України, але дають добрий урожай і в інших областях.

Коренеплоди і баштанні культури, мають високу врожайність (800 – 1000 ц/га), що забезпечує високий вихід кормових одиниць (60 – 100 ц. к.од./га), позитивно впливають на молочність корів.

Суша речовина відзначається високою перетравністю (біля 85). Морква містить багато каротину. Однак в промисловому виробництві молока коренеплоди використовуються все менше. Причина – у великій об’ємності, в малій концентрації сухої речовини, працемісткості вирощування і високій собівартості 1ц к.од. На малих фермах, в особистих селянських господарствах вони зберігають сенс використання.

Кормові буряки згодовують сирими, найкраще подрібненими в суміші із солом’яною різкою і іншими кормами. Коровам згодовують 8 – 25 кг на добу, а в середньому 1 кг на 1 л молока. Сухостійним коровам – 8 – 12 кг.

Морква є чудовим дієтичним кормом, джерелом каротину, особливо для молодняка. Добова дача моркви 1 – 2 кг – для корів, 0,3 – 0,5 кг для телят. Надмірна кількість моркви може викликати розлад шлунково – кишкового тракту, пронос.

Визначення об’єму і маси грубих та соковитих кормів

$$\text{Об'єм стіжка} = C \times \Pi^2 / 33 \text{ (м}^3\text{)}.$$

де С – обхват стіжка в найширшому місці. Π – перекидка (від основи стіжка через верх до основи).

$$\text{Об'єм скирт} = (\Pi \times 0,52 - \text{Ш} \times 0,44) \times \text{Ш} \times \text{Д},$$

де Π – перекидка, м; Ш – ширина скирти, м; Д – довжина скирти, м.

Таблиця 3

Приблизна маса 1м³ кормів, кг

Корми	Свіжі 3 – 5 днів	Злежані
Сіно лучне, злаково -бобове	42	55
Сіно бобове (конюшина, люцерна і ін.)	57	75
Солома озима пшенична з половиною	34	40
Солома ячмінна	43	61
Солома вівсяна	41	57
Силос кукурудзяний	-	700
Силос гички і іншої зеленої маси	-	650
Сінаж	-	500
Картопля	-	950
Буяки, морква, бруква і ін.	-	850

Цукрові буряки є технічною культурою, але можуть використовуватись в годівлі худоби. Високий вміст цукру (біля 17%) при великих дачах корму (більше 5 – 6 кг) за одну даванку пригнічує перетравність інших поживних речовин корму. При великих даванках цукрових буряків негативно діє присутній в буряках глюкозид **сапонін** (до 0,16%) який подразнює слизову оболонку шлунка, а після всмоктування може викликати гемоліз еритроцитів.

Бруква, турнепс, а також куузіку (гібрид брукви і капусти) розповсюджені в Прикарпатті і в Карпатах. Вони мають невисоку поживність (0,10 – 0,13 к.од./кг корму), але добре ростуть на місцевих ґрунтах в умовах прохолодного клімату. При великих даванках можуть викликати специфічний запах редьки в молоці. Бруква і турнепс мають негладку шкірку до якої прилипає земля. Тривале згодовування брудних коренеплодів приводить до накопичення у передшлунках піску і землі, тварини втрачають апетит. Миють коренеплоди, якщо кількість землі на них перевищує 1% їх маси.

Картопля має найвищу поживність (0,30 к. од.) серед корене – і бульбоплодів і краще використовується свинями. Білка (туберіну) мало, але він відзначається високою біологічною цінністю. В пророслій позеленілій картоплі, в паростках може бути багато глюкозиду – соланіну. Таку картоплю треба проварювати, а воду в якій варилаась картопля виливають. В годівлі великої рогатої худоби використовують сиру картоплю. Якщо картопля крупна її подрібнюють і в суміші із січкою соломи згодовують худобі. Подрібнення крупної картоплі необхідне для того, щоб худоба не вдавилась нею.

Продовження статті у наступних випусках видання.

Ще один крок в польсько-українській співпраці

Микола Грибок, Голова спілки пасічників Львівщини

Співпраця українських та польських громадських бджолярських організацій стала традиційною і відбувається в галузі технологій бджільництва, наукових досліджень, економіки.

22-24 серпня 2015 року в м. Блатув відбувалося Восьме Свентокшижське свято бджоли, в якому брала участь і українська делегація. Особливе пожвавлення на святі зробив приїзд экс-Президента України Віктора Ющенка. Нас дуже радує прихильність громадян Польщі до нашого Президента як і до України в цілому.

Українська делегація оглянула експонати ярмарку, проводила дегустацію продукції бджільництва, відзначила взаємодію органів влади Польщі із бджолярською громадою.

Після огляду ярмарки Віктор Ющенко ознайомився з діяльністю відпочинкового центру “Юра-парк”, відвідав навчальний центр бджільництва в Балтуві, польська сторона поставила два апітерапевтичні вулики, які вперше були розроблені в Україні. Все більше переконуємося, що міжнародна співпраця є взаємно корисною.

Представники польської влади, громадських бджолярських організацій Польщі і України за круглим столом підвели підсумки співпраці в галузі бджільництва. В. Ющенко запросив польську делегацію у Київ для розгляду проектів по транскордонному співробітництву в галузі бджільництва.

Мільйони років тому Бог створив бджолу, а зараз він доручив лише вибраним доглядати за ними. А вони повинні облаштувати так наше життя, щоб зберегти галузь бджільництва для майбутніх поколінь.

Популярно про децентралізацію

*Андріян Фітьо, експерт з економічних питань
та стратегічного розвитку територій,
Офіс реформ Львівщини*

В управлінні змінами на рівні держави, як от реформування територіального устрою, або перерозподіл управлінських функцій від центральних органів на місцевий рівень, не все так просто, як може видатись на перший погляд. Бо якщо зважити на набутий людством досвід, то можна сміливо стверджувати, що це і наука, і мистецтво.

Ампер, Макіавеллі і управління державою.

Якщо, наприклад, почати свою розповідь про Андре-Марі Ампера, то в пересічного читача виникне в уяві асоціативний ряд, пов'язаний з електро- чи радіотехнікою. Та фундаментальною працею цього французького вченого є філософський твір, в якому вводиться поняття кібернетика. Термін, який прийнято вважати надбанням ХХ століття, в трактуванні Ампера є наукою про управління державою, і ставив він цей термін в один рівень з «політикою». Хоча Ампер висловлювався не так доступно як Макіавеллі, але усі посили абсолютно правильні.

В ширшому трактуванні «кібернетика» сьогодні – це наука про управління системами. Підійдемо до розгляду сучасної держави, міста та навіть села як до складної системи. Нескладно передбачити, що якщо запитати чиновника найвищого гатунку, починаючи з Адміністрації Президента чи Кабінету Міністрів, не кажучи вже про весь депутатський корпус від Верховної Ради до районних рівнів, то мало хто дасть чітке визначення на перший погляд, простого терміна «управління». Тобто політикою займаються усі кому не лінь, а от політикою, як мистецтвом управління державою на практиці ніхто.

Про тенденції сучасності.

Історія знає чимало випадків, коли, застосовуючи новітні технології в управлінні, «малі» перемагали «великих». До прикладу, битва при Марафоні, а ми пам'ятаємо, що територіально Древня Греція – це міста-поліси. Але що це все має до реформ в Україні, до процесів, які ми називаємо децентралізацією?

А усе достатньо просто. В широкому розумінні «управління» – це зміна параметрів системи відповідно до змін оточуючого середовища. Не обтяжуватимемо читача доповненнями про зворотні зв'язки та адаптаційні механізми, скажемо коротше – це своєчасне реагування на виклики сучасності.

Виклики сучасності – глобалізація, повсякденне застосування ІТ-, біо-, нанотехнологій, а для України це ще вплив такого фактору, як демографічна криза, призвели до потреби по-іншому поглянути на управління територіями. Починаючи з 1970-х років в нашій державі з більшими, меншими коливаннями розпочались процеси зменшення народжуваності, збільшення смертності, скорочення тривалості життя. Ці негативні тенденції пришвидшилися на початку 90-х. Якщо прослідкувати територіальну організацію управління, то побачимо, що при збільшенні кількості населення території подрібнюються, а при зменшенні – укрупнюються. Тут, як приклад, можна привести Данію.

Проза про реформи поляків.

Поляки, за рахунок вчасно проведеної реформи територіального устрою, змогли стабілізувати зміни в структурі населення і втримати ситуацію, що в подальшому трансформувалось в «економічне диво». В принципі, тому, що поляки станом на сьогодні живуть заможнo та майже не відчули впливу та наслідків кризи 2008 року, передує багато факторів, їм просто пощастило. Це і допомога Заходу як фінансова, так і політична, це і вступ до ЄС з величезними преференціями. Вступивши до ЄС, поляки водночас не ввійшли до зони євро, що, своєю чергою, дало змогу грамотно провадити політику девальвації місцевої валюти. На відміну від поляків, економіка греків, будучи міцно прив'язаною до євро, зазнала значних збитків.

Отже, коли деякі експерти посилаються на реформи в Польщі щодо територіальної організації влади і порівнюють теперішній економічний стан, радячи копіювати один до одного, як це зробили сусіди, ми маємо усвідомлювати, що це лише половина справи.

Автори та ініціатори реформ в Україні пішли шляхом, проторований Польщею і Данією – укрупнення на найнижчому рівні місцевого самоврядування. Не з усім можна погоджуватись особливо, щодо сільських територій, але про це в подальших дописах. Лише зважимо, що в нас саме на цьому рівні залишилась рудименти часів радянської епохи. В дискусіях, особливо серед сільських, селищних голів, люди часто згадують як були організовані колгоспи, радгоспи, висловлюють думки, що може знов так об'єднатись.

Сьогодні потрібно розуміти інші виклики, інші реалії, більш того, зважати на фактор скорочення населення, що набув катастрофічних масштабів.

Будемо відверті, країна пограбована. Державний борг за часів режиму зріс на понад 30 млрд. доларів США, золотовалютні резерви, від яких залежить курс гривні, зменшились на 20 млрд. доларів США. Військовий бюджет України приблизно у 2,5 млрд. доларів США порівняно з «чорним» військовим бюджетом Росії у 100 млрд. доларів США виглядає просто мікроскопічним (це для тих, хто горлає про негайний наступ та швидку перемогу).

Країна в боргах, без стабілізаційних механізмів щодо гривні, з мінімальним забезпеченням війська, без потужних реформ, особливо на місцевому рівні, приречена на поразку. Запобігти цьому можна лише зробивши наші громади економічно спроможними. Усі передумови для цього є. Поки що...

Кабінет Міністрів рекомендує створити на Львівщині 88 територіальних громад

Кабінет Міністрів України рекомендує створити на Львівщині 88 об'єднаних територіальних громад. Про це йдеться у розпорядженні уряду 1281-р, яким внесено зміни до перспективного плану формування територій громад Львівської області.

Нагадаємо, що раніше, розпорядженням від 11 листопада Кабмін пропонував створити на Львівщині 85 об'єднаних територіальних громад.

Наразі на Львівщині створено 15 територіальних громад, де відбулися перші вибори – по одній у Бродівському, Миколаївському і Стрийському районах, по дві – у Жидачівському та Старосамбірському районах, вісім – у Самбірському районі.

Крім того, в Україні немає потреби створювати ліквідаційні комісії і ліквідовувати сільські ради, які увійшли в об'єднані територіальні громади. Це стало можливим завдяки набуттю чинності закону України «Про внесення змін до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» та деяких інших законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень з державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань». Таке роз'яснення надано в Головному управлінні юстиції у Львівській області.

Джерело: Офіс реформ Львівщини

Енергозбереження – перспективна інвестиція

Василь Прусак, Центр енергозбереження Львівського ЦНПІ

Стрімко входить в повсякденний вжиток обладнання для заміни традиційної енергії на альтернативну (відновлювальні джерела енергії – ВДЕ) для різних галузей. Але за повсякденними господарськими справами більшість сільських господарів не мають вільного часу та можливостей ознайомитися з простими чи складними способами користування з цієї нової енергії. Найкращим способом переконання доцільності користуватися чимось новим – самому спробувати або побачити в сусіда. Тому появилася потреба створити та видати «Порадник використання енергії для села», де будуть перераховані типові реалізовані варіанти використання альтернативної енергії для певних технологічних чи побутових процесів (в таблиці перераховані деякі потенційні способи реалізацій).

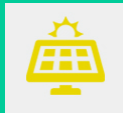
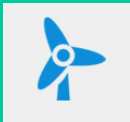
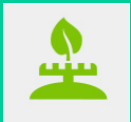
Учасники “Кластеру енергоефективності та відновлювальної енергетики Львівщини” готують такий «Порадник», де будуть вказані їхні конкретні впровадження обладнання для використання ВДЕ. Ця робота з видання «Порадника» не має запланованого фінансування, тому розраховуємо на спільні зусилля учасників Кластеру, співучасть бізнесу, депутатів та доброчинців, які можуть отримати визнання за допомогу у цій роботі, яка направлена на збільшення енергонезалежності сільських господарів та громад.

Співпраця в цій роботі бізнесу, депутатів та доброчинців підтвердить підтримку ними нового бренду – «Зміни клімат – зміни країну». Не так давно в Німеччині починався такий рух, за використання відновлювальної енергії, а на сьогодні вже біля 30% німецької енергії з відновлювальних джерел виробляють окремі домогосподарства. Це стало називатися «енергетичною демократією» – господарі стали майже незалежними від енергетичних монополістів країни і їхня громадська незалежність від цього підвищилася. Ну і покращилася екологічна ситуація через зменшення викидів парникових газів на традиційних вугільних, мазутних чи газових електростанціях, адже енергонезалежні господарі не споживають цієї «брудної» енергії.

Це відносно дорого, впровадження ВДЕ, але сталість розвитку окремих територій та земної кулі в цілому не має ціни – збільшення використання ВДЕ зменшує тиск на довкілля і покращує умови для життя. На це треба націлитися і Україні. Запрошую до спілкування і співпраці в Тренінговому центрі енергозберігаючих технологій, де працюють ВДЕ.

Таблиця 1

Можливості використання технологій відновлювальних джерел енергії (ВДЕ) в різних технологічних процесах сільського господарства

Обладнання	СП - Сонячні панелі 	СКП - Сонячні повітряні колектори	В - Малі вітрові генератори 	Б - мікробіогаз
Виробничий процес				
1. Енергетичний кооператив	Для продажу надлишків е/е з використанням «зеленого» тарифу або для часткового електроживлення	-	Для продажу надлишків е/е з використанням «зеленого» тарифу або для часткового електроживлення	Для отримання автомобільного біометану, якісного біодобрива - при переробці гною з сидосом
2. Агрооселі, зелений туризм,	Для освітлення вказівників, реклами. Для продажу надлишків е/е з використанням «зеленого» тарифу або для резервного електроживлення	Для вентиляції та осушення кімнат (літня кухня, комірка, гараж, напівпідвал)	Для освітлення вказівників, реклами. Для продажу надлишків е/е з використанням «зеленого» тарифу або для резервного електроживлення	Для утилізації гною та відходів - отримання автомобільного біометану, біодобрива
3. Родинні ферми	Для продажу надлишків е/е з використанням «зеленого» тарифу або для часткового електроживлення	Для вентиляції та осушення кімнат (літня кухня, комірка, гараж, напівпідвал)	Для продажу надлишків е/е з використанням «зеленого» тарифу або для часткового електроживлення	Для отримання автомобільного біометану, якісного біодобрива і вуглекислого газу для теплиць
4. Електровелосипед транспортний, електромопед	Для заряджання акумуляторів	-	Для заряджання акумуляторів	-
5. Гаряча вода	Комбіновані системи з помпою тепла, з колекторами, котлами на біомасу (бак-акумулятор)	-	Тільки турбіни малої потужності з простими і дешевими генераторами	-
6. Сушіння плодів		Сушарки для трав і фруктів	-	З використанням скидного тепла
7. Обігрів теплиць	-	Для догрівання	-	З використанням скидного тепла
8. Охолодження	Електроживлення холодильних агрегатів в літній період	-	Електроживлення холодильних агрегатів протягом всього періоду	Електроживлення холодильних агрегатів протягом всього періоду
9. Обігрівання молодих тварин (квочки, поросята)	Як допоміжне джерело, в основному влітку	-	Як допоміжне джерело	Для електроживлення обігрівальних пристроїв
10. Помпуння води з власного джерела	Тільки в літній період – потрібен водяний бак для кількадечного резерву	-	Без обмежень – потрібен водяний бак для кількадечного резерву	Хіба що для великих потреб води
11. Полив полів	Добрий варіант в парі з вітрогенератором	-	Добрий варіант в парі з фото-панелями	Водяні помпи не повинні бути єдиним споживачем

Продовження таблиці 1

Обладнання	СК - Системи сонячних колекторів 	К - Котли на біомасу 	ТП - Теплові помпи
Виробничий процес			
1. Енергетичний кооператив	Для продажу гарячої води (при забезпеченні садочків, шкіл)	Для реалізації твердого біопалива (дрова, тріски, солома, брикети, пелети)	Для продажу гарячої води (при забезпеченні садочків, шкіл)
2. Агрооселі, зелений туризм,	Для гарячої води і для басейну	Без обмежень	ТП «повітря-вода» - для заміщення газу при опаленні на 70%
3. Родинні ферми	Для гарячої води і господарських потреб	Без обмежень	ТП «повітря-вода» - для заміщення газу при опаленні на 70%
4. Електровелосипед транспортний, електромопед			
5 . Гаряча вода	Без обмежень	Без обмежень	Отримання тепла з гноївки або/і молока
6. Сушіння плодів	Невеликі сушарки для трав і фруктів	Без обмежень	Контрольований процес сушіння дорогих продуктів з рекуперацією тепла
7. Обігрів теплиць		Без обмежень	ТП «повітря-вода» - для заміщення газу при опаленні на 70%
8 .Охолодження	В системах абсорбційних установок		Охолодження молока з рекуперацією тепла
9.Обігрів молодих тварин (квочки, поросята)	Як допоміжне джерело для водяного підлогового обігріву	Як джерело тепла для водяного підлогового обігріву	Як джерело тепла для водяного підлогового обігріву
10. Помпування води з власного джерела	-	-	-
11. Полив полів	-	-	-

Практичне заняття з енергозбереження

23 грудня 2015 р. у Львові відбудуться практичні заняття «Енергозбереження в сільських громадах за рахунок економічної самоорганізації членів громади для комунальних та приватних будинків. Мотивація, кошти, економія, окупність». Для участі у практичному занятті потрібна попередня реєстрація за посиланням: <http://goo.gl/forms/MJPHN3d2vD>

Місце проведення: м. Львів, вул. Роксоляни, 43-А, Тренінговий центр енергозберігаючих технологій. **Початок:** 16:00 год.

Назва заходу	Дата проведення	Місце проведення	Детальніша інформація
Круглий стіл «Удосконалення системи добору та підбору племінних свиней за результатами індексної оцінки»	21 грудня 2015 р.	м. Черкаси, Черкаська дослідна станція біоресурсів НААН, вул. Пастерівська, 76	www.bioresurs.inf.ua
Відкрита презентація- обговорення «Білої книги: Політика підтримки розвитку малого та середнього підприємництва, позиція бізнесу щодо державної підтримки»	21 грудня 2015 р.	м. Львів, Готель “ReikartzДворжец”, вул. Городоцька, 107	www.ier.kiev.ua
Семінар «Електронні закупівлі. Перспективи, прогнозовані зміни до законодавства»	23 грудня 2015 р.	м. Львів, Львівська торгово-промислова палата, Стрийський парк, 14	www.lcci.com.ua
Перша національна аграрна конференція «Мільйон з гектара»	19-20 лютого 2016 р	м. Львів, СК “Арена-Львів”, вул. Стрийська, 199	www.fruit-inform.com
Спеціалізована виставка «Сховища для фруктів, овочів, ягід»	23-25 лютого 2016 р.	м. Київ, вул. Салютна, 2Б, ВЦ «КиївЕкспоПлаза»	www.storage.euroindex.ua
Міжнародний форум “Птахівництво-2016”	6-7 квітня 2015 р.	м. Львів, Львівський будинок вчених, вул. Листопадового чину, 6	www.agrotimes.net
Третій Agri Invest Forum “Україна: Створення нової інвестиційної стратегії”	17 травня 2016	м. Київ, Готель Ramada Encore, вул. Столичне Шосе 103	www.agroinvestforum.com
Зарубіжні події			
Міжнародна виставка “Зелений тиждень 2016”	15-24 січня 2016 р.	Німеччина, м. Берлін	www.gruenewoche.de

**Оптові ціни на продукцію
(станом на 17.12.2015 р.) (1 кг/ грн.)**

ПРОДУКТ	мінімальна	середня	максимальна
ПРОДУКЦІЯ РОСЛИННИЦТВА ВІТЧИЗНЯНОГО ВИРОБНИЦТВА			
<u>Кабачок</u>	15,00	16,00	17,00
<u>Капуста білокачанна</u>	7,00	8,00	9,00
<u>Помідор салатний червоний</u>	9,00	12,00	15,00
<u>Морква нантська</u>	8,00	9,00	10,00
<u>Буряки столові круглі</u>	4,00	4,00	4,00
<u>Капуста броколі</u>	18,00	20,00	22,00
<u>Капуста цвітна</u>	8,00	10,00	11,00
<u>Цибуля зелена</u>	40,00	40,00	40,00
<u>Цибуля -порей</u>	20,00	22,00	23,00
<u>Цибуля ріпчаста</u>	7,50	8,00	8,00
<u>Часник</u>	50,00	55,00	60,00
<u>Картопля Белароса</u>	4,00	4,50	5,00
<u>Гриб печериця</u>	22,00	23,00	24,00
<u>Яблуко Голден 90</u>	8,00	8,00	9,00
<u>Яблуко Гала</u>	9,00	9,00	10,00
<u>Груша</u>	14,00	17,00	22,00
<u>Виноград Молдова</u>	20,00	20,00	22,00
<u>Виноград Вікторія</u>	20,00	25,00	30,00
<u>Борошно пшеничне вищ.гат.</u>	5,50	7,00	8,00
ПРОДУКЦІЯ ТВАРИННИЦТВА ВІТЧИЗНЯНОГО ВИРОБНИЦТВА			
<u>Яйце куряче столове відбірне, десяток</u>	21,00	22,00	23,00
<u>Свинина беконна шинка</u>	60,00	62,00	64,00
<u>Свинина вирізка</u>	82,00	84,00	85,00
<u>Яловичина грудинка безкісткова</u>	40,00	40,00	40,00
<u>Індиче філе</u>	74,00	75,00	75,00
<u>Короп жив.</u>	44,00	45,00	46,00
<u>Щука жив.</u>	71,00	75,00	75,00

Складено за даними ТОВ "РСП "Шувар"

**Редакційна колегія інформаційного вісника
Львівської аграрної палати “АгроФорум”**

Музика П.М. – ГО “Львівська аграрна палата” (голова редколегії)

Стефанишин І.М. – ТОВ “РСП “Шувар” (заст. голови редколегії)

Гончаренко Л.В. – Департамент агропромислового розвитку

Львівської обласної державної адміністрації

Вуйчик І.М. - ГО “Львівська аграрна палата”

Паньків І.Я. – БО “Львівська аграрна дорадча служба”

Соломонко Д.О. – Львівський національний університет ветеринарної
медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького (видавничий редактор)

Періодичність видання: два рази на місяць.

**Побажання та зауваження до змісту електронного інформаційного бюлетеня
«Вісник Агрофорум» просимо надсилати на e-mail: lvivagri@gmail.com
або за телефоном: +38 (032) 294-84-03, +38 (032) 239-26-56, +38 (067) 803-60-32**

